Eiropas Savienības
Oficiālais Vēstnesis

LV
L sērija

2025/2595

19.12.2025.

EIROPAS CENTRĀLĀS BANKAS PAMATNOSTĀDNE (ES) 2025/2595

(2025. gada 10. decembris)

par nacionālo kompetento iestāžu uzraudzības pieeju attiecībā uz mazāk nozīmīgu uzraudzīto iestāžu turēto ienākumus nenesošo riska darījumu segumu *(ECB/2025/40)*

EIROPAS CENTRĀLĀS BANKAS VALDE,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību,

ņemot vērā Padomes Regulu (ES) Nr. 1024/2013 (2013. gada 15. oktobris), ar ko Eiropas Centrālajai bankai uztic īpašus uzdevumus saistībā ar politikas nostādnēm, kas attiecas uz kredītiestāžu prudenciālo uzraudzību ([1]), un jo īpaši tās 6. panta 1. punktu un 6. panta 5. punkta a) un c) apakšpunktu,

tā kā:

(1) Eiropas Centrālā banka (ECB) atbild par Vienotā uzraudzības mehānisma (VUM) efektīvu un konsekventu darbību. Tā pārrauga sistēmas darbību, kā arī nodrošina augstu uzraudzības standartu konsekventu piemērošanu un uzraudzības rezultātu konsekvenci visās iesaistītajās dalībvalstīs. ECB var nacionālajām kompetentajām iestādēm (NKI) noteikt pamatnostādnes, saskaņā ar kurām NKI jāveic uzraudzības uzdevumi un jāpieņem uzraudzības lēmumi.

(2) ECB nodrošina prudenciālo prasību konsekventu piemērošanu kredītiestādēm iesaistītajās dalībvalstīs saskaņā ar Regulu (ES) Nr. 1024/2013 un Eiropas Centrālās bankas Regulu (ES) Nr. 468/2014 (ECB/2014/17) ([2]).

(3) Lai gan NKI ir primāri atbildīgas par to, lai tiktu pārbaudīti pasākumi, procesi, mehānismi un stratēģijas, ko kredītiestādes, kas klasificētas kā mazāk nozīmīgas, īsteno, lai nodrošinātu pienācīgu risku vadību un segumu, t. sk. to uzkrājumu veidošanas politika un pieeja aktīviem attiecībā uz pašu kapitāla prasībām, ECB, realizējot pārraudzības funkcijas VUM ietvaros, būtu jāveicina augstu uzraudzības standartu konsekventa piemērošana šādu pārbaužu veikšanā. Šajā kontekstā augstu uzraudzības standartu konsekventa piemērošana ienākumus nenesošu riska darījumu (INRD) pārvaldības un seguma uzraudzības pārbaudei attiecībā uz mazāk nozīmīgām uzraudzītām iestādēm visā VUM palīdz sasniegt plašākus mērķus, proti, nodrošināt, ka: a) attiecībā uz visām kredītiestādēm iesaistītajās dalībvalstīs tiek īstenota saskaņota un efektīva prudenciālās uzraudzības pieeja; b) finanšu pakalpojumu noteikumu vienoto kopumu konsekventi piemēro visām kredītiestādēm iesaistītajās dalībvalstīs; un c) visas kredītiestādes iesaistītajās dalībvalstīs pakļautas augstākās kvalitātes uzraudzībai.

(4) INRD pienācīgas pārvaldības un seguma nodrošināšana bijusi svarīga VUM prioritāte jau kopš tā izveides. Uzraudzības pieeju attiecībā uz INRD ECB īstenojusi, pamatojoties uz Savienības likumdevēja izstrādāto sistēmu un ņemot vērā Eiropas Banku iestādes pieņemtās interpretatīvās pamatnostādnes. Šīs uzraudzības pieejas ietvaros ECB paziņojusi uzraudzības gaidas attiecībā uz nozīmīgu uzraudzīto iestāžu turēto INRD segumu. Minētās gaidas attiecas uz INRD, kuros riska darījums iniciēts pirms 2019. gada 26. aprīļa un tāpēc uz tiem neattiecas atskaitījuma prasība saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 575/2013 ([3]). Attiecībā uz mazāk nozīmīgām uzraudzītām iestādēm šādu INRD segums līdz šim nav bijis pakļauts vienotai uzraudzības praksei visā VUM. INRD segumam tiek piemērotas pieejas, ko NKI definējušas savām attiecīgajām uzraudzības darbībām.

([1]) OV L 287, 29.10.2013., 63. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/1024/oj.

([2]) Eiropas Centrālās bankas Regula (ES) Nr. 468/2014 (2014. gada 16. aprīlis), ar ko izveido Vienotā uzraudzības mehānisma pamatstruktūru Eiropas Centrālās bankas sadarbībai ar nacionālajām kompetentajām un norīkotajām iestādēm (VUM pamatregula) (ECB/2014/17) (OV L 141, 14.5.2014., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2014/468/oj).

([3]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 575/2013 (2013. gada 26. jūnijs) par prudenciālajām prasībām attiecībā uz kredītiestādēm, un ar ko groza Regulu (ES) Nr. 648/2012 (OV L 176, 27.6.2013., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/575/oj).

(5) Kā liecina pieredze, ko ECB guvusi tās uzraudzības pieejas kontekstā, kura tiek īstenota attiecībā uz nozīmīgām uzraudzītajām iestādēm, pietiekams un savlaicīgs INRD segums veicina šādu riska darījumu proaktīvu pārvaldību, to atlikuma samazināšanu un uzkrājumu līmeni, kas ir samērīgs ar riskiem, kuri saistīti ar to turēšanas ilgumu un atgūstamo summu attīstību.

(6) Tāpēc NKI uzraudzības pieejai attiecībā uz mazāk nozīmīgu uzraudzīto iestāžu turēto INRD segumu būtu jāaptver uzkrājumu veidošanas politikas un aktīvu režīma pārskatīšana attiecībā uz šādu uzraudzīto iestāžu pašu kapitāla prasībām.

(7) Šāda uzraudzības pieeja attiecībā uz INRD segumu tiek uzskatīta par efektīvu instrumentu divu galveno risku mazināšanai. Pirmais risks ir tādu INRD būtiska atlikuma saglabāšanās, kuriem ir ilgs turēšanas laiks (saukti arī par vēsturiskajiem INRD) un ierobežots uzkrājumu segums un kuri ir ilgstošs iespējamo turpmāko zaudējumu avots, kā arī ierobežo banku spēju sniegt jaunus aizdevumus. Otrais risks attiecas uz iespējamām neatbilstībām prudenciālajā režīmā attiecībā uz INRD, kuriem piemēro atskaitījuma prasību saskaņā ar Regulu (ES) Nr. 575/2013, un INRD, kuriem minēto prasību nepiemēro, ja šādas neatbilstības nenosaka īpaši apstākļi.

(8) Šie divi galvenie riski ir būtiski. INRD apkopotajiem rādītājiem gan nozīmīgām, gan mazāk nozīmīgām uzraudzītajām iestādēm kopumā kopš VUM izveides ir bijusi noturīga lejupejoša tendence. Šī tendence bija izteiktāka nozīmīgām uzraudzītajām iestādēm, un tā apsīka 2024. gadā. Ņemot vērā INRD rādītāju augsta līmeņa iespējamu atkārtošanos, tiek uzskatīts, ka, ņemot vērā apmierinošo kopējo kapitāla līmeni un to, ka pēdējā laikā mazāk nozīmīgām uzraudzītajām iestādēm pēc savas iniciatīvas bija jāpanāk progress vēsturisko INRD samazināšanā un seguma nodrošināšanā, saskaņota NKI uzraudzības pieeja attiecībā uz mazāk nozīmīgu iestāžu INRD segumu ir samērīga ar uzraudzības mērķi novērst divus galvenos ar šādiem INRD saistītos riskus, lai stiprinātu mazāk nozīmīgu uzraudzīto iestāžu noturību pret iespējamām nelabvēlīgām norisēm makroekonomikas vidē un ar tām saistīto kredītkvalitātes pasliktināšanos.

(9) Lai izvērtētu to, kā mazāk nozīmīgās uzraudzītās iestādes nodrošina segumu ienākumus nenesošiem riska darījumiem, kas ietilpst šīs pamatnostādnes darbības jomā, NKI jāiegūst detalizēti dati par šādu riska darījumu segumu. Šādi dati pašlaik nav iekļauti informācijā, kas iestādēm jāsniedz saskaņā ar Komisijas Īstenošanas regulu (ES) 2021/451 ([4]), un tāpēc NKI būtu jāpieprasa mazāk nozīmīgām uzraudzītajām iestādēm tos sniegt par katru attiecīgo pārskata atsauces datumu,

IR PIEŅĒMUSI ŠO PAMATNOSTĀDNI.

1. pants

Priekšmets un piemērošanas joma

Šajā pamatnostādnē noteikta uzraudzības pieeja, ko NKI izmanto, lai izvērtētu uzkrājumu politiku un aktīvu režīmu attiecībā uz pašu kapitāla prasībām mazāk nozīmīgām uzraudzītajām iestādēm, kas iedibinātas dalībvalstī, kurā atrodas attiecīgā NKI.

2. pants

Definīcijas

Šajā pamatnostādnē piemēro Regulas (ES) Nr. 575/2013 4. pantā, Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2017/2402 ([5]) 2. pantā, Regulas (ES) Nr. 1024/2013 2. pantā un Regulas (ES) Nr. 468/2014 (ECB/2014/17) 2. pantā iekļautās definīcijas. Piemēro arī šādas definīcijas:

1) "pārskata atsauces datums" ir attiecīgā kalendārā gada 31. decembris;

([4]) Komisijas Īstenošanas regula (ES) 2021/451 (2020. gada 17. decembris), ar ko nosaka īstenošanas tehniskos standartus Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 575/2013 piemērošanai attiecībā uz iestāžu sniegtajiem uzraudzības pārskatiem un atceļ Īstenošanas regulu (ES) Nr. 680/2014 (OV L 97, 19.3.2021., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2021/451/oj).

([5]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2017/2402 (2017. gada 12. decembris), ar ko nosaka vispārēju regulējumu vērtspapīrošanai un izveido īpašu satvaru attiecībā uz vienkāršu, pārredzamu un standartizētu vērtspapīrošanu, un groza Direktīvas 2009/65/EK, 2009/138/EK un 2011/61/ES un Regulas (EK) Nr. 1060/2009 un (ES) Nr. 648/2012 (OV L 347, 28.12.2017., 35. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2017/2402/oj).

2) "šīs pamatnostādnes darbības jomā iekļauts ienākumus nenesošs riska darījums" ir riska darījums, kas atbilst nosacījumiem, lai varētu atkāpties no Regulas (ES) Nr. 575/2013 36. panta 1. punkta m) apakšpunkta, kā noteikts minētās regulas 469.a pantā;

3) "tehniskā garantija" attiecībā uz riska darījumu ir garantija, kas garantē debitora spēju izpildīt ar saimniecisko darbību nesaistītas līgumsaistības pret trešajām personām, piem., preču piegādi vai darbu izpildi, un kam nav kredīta aizstājējiem raksturīgo pazīmju.

3. pants

Darbības jomā iekļautās iestādes

1. Šajā pamatnostādnē izklāstīto uzraudzības pieeju NKI piemēro visām mazāk nozīmīgām uzraudzītajām iestādēm augstākajā konsolidācijas līmenī iesaistīto dalībvalstu ietvaros.

2. Atkāpjoties no 1. punkta, NKI var nolemt nepiemērot šajā pamatnostādnē izklāstīto uzraudzības pieeju mazāk nozīmīgai uzraudzītajai iestādei konkrētā pārskata atsauces datumā, ja šī mazāk nozīmīgā uzraudzītā iestāde augstākajā konsolidācijas līmenī atbilst vismaz vienam no šādiem nosacījumiem:

a) mazāk nozīmīgas uzraudzītās iestādes ienākumus nenesošo kredītu un avansu kopējā bruto uzskaites vērtība ir mazāka par 5 % no mazāk nozīmīgas uzraudzītās iestādes kredītu un avansu kopējās bruto uzskaites vērtības. Aprēķinot vienīgo koeficientu, kas jāvērtē attiecībā pret 5 % slieksni, kredītus un avansus, kas klasificēti kā pārdošanai turēti, naudas līdzekļu atlikumus centrālajās bankās un citus pieprasījuma noguldījumus izslēdz gan no saucēja, gan skaitītāja;

b) mazāk nozīmīgas uzraudzītās iestādes ienākumus nenesošo riska darījumu, kas iekļauti šīs pamatnostādnes darbības jomā, kā definēts 2. panta 2) punktā, kopējā summa ir nenozīmīga daļa no mazāk nozīmīgas uzraudzītās iestādes ienākumus nenesošo riska darījumu kopējās summas;

c) mazāk nozīmīgai uzraudzītajai iestādei pašlaik tiek piemērots organizētas likvidācijas process;

d) mazāk nozīmīga uzraudzītā iestāde pašlaik tiek apvienota ar citu uzraudzīto iestādi vai to pašlaik iegādājas cita uzraudzītā iestāde;

e) mazāk nozīmīga uzraudzītā iestāde ir "specializēts parāda pārstrukturētājs", kā definēts Regulas (ES) Nr. 575/2013 36. panta 5. punktā;

f) mazāk nozīmīga uzraudzītā iestāde pakļauta īpašiem un faktiskiem apstākļiem, kas, pēc attiecīgās NKI domām, padara šīs pamatnostādnes piemērošanu neatbilstošu, ņemot vērā Regulas (ES) Nr. 1024/2013 mērķus un principus un jo īpaši vajadzību nodrošināt augstu uzraudzības standartu konsekventu piemērošanu.

3. Pēc 2. punkta a)–f) apakšpunkta nosacījumu izvērtēšanas NKI informē to attiecīgajās dalībvalstīs iedibinātās mazāk nozīmīgās uzraudzītās iestādes, attiecībā uz kurām konkrētajā pārskata atsauces datumā piemēro šajā pamatnostādnē noteikto regulējumu un ar to saistītās pārskatu sniegšanas prasības, kas noteiktas 7. pantā.

4. NKI regulāri informē ECB par saskaņā ar 2. punktu piemēroto atbrīvojumu piemērošanu, tostarp par attiecīgo NKI atbrīvošanas pamatā esošajiem novērtējumiem.

4. pants

Darbības jomā iekļautie riska darījumi

1. Šajā pamatnostādnē izklāstīto uzraudzības pieeju NKI piemēro šīs pamatnostādnes darbības jomā iekļautiem ienākumus nenesošiem riska darījumiem.

2. Tradicionālās vai sintētiskās vērtspapīrošanas pamatā esošie riska darījumi paliek ārpus šīs pamatnostādnes darbības jomas, ja šie riska darījumi atbilst vismaz vienam no šādiem nosacījumiem:

a) mazāk nozīmīga uzraudzītā iestāde panākusi būtiska riska pārvešanu saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 244. panta 1. punkta a) apakšpunktu vai 245. panta 1. punkta a) apakšpunktu;

b) mazāk nozīmīga uzraudzītā iestāde ievēro pilna apjoma samazinājuma pieeju saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 244. panta 1. punkta b) apakšpunktu vai 245. panta 1. punkta b) apakšpunktu.

3. Pēc mazāk nozīmīgas uzraudzītās iestādes lūguma NKI var nolemt nepiemērot 5. pantu atsevišķiem riska darījumiem vai riska darījumu portfeļiem, pamatojoties uz īpašiem apstākļiem, ko apliecina sīki izstrādāti un pārliecinoši pierādījumi, kurus iesniegusi mazāk nozīmīgā uzraudzītā iestāde. NKI izvērtē mazāk nozīmīgas uzraudzītās iestādes lūgumu un lemj par to pamatojoties uz minētajiem pierādījumiem.

4. Šā panta 3. punkta vajadzībām īpašie apstākļi ietver jebkuru no šādām situācijām:

a) pašlaik notiekoši regulāri pamatsummas un procentu maksājumi, pamatojoties uz oficiālā parādnieka naudas plūsmām, nodrošinās pilnīgu atmaksu;

b) INRD segums apvienojumā ar 1. pīlāra kapitāla kredītriska prasībām novestu pie tā, ka tiek segti vairāk nekā 100 % riska darījumu;

c) riska darījums attiecas uz tehniskajām garantijām.

5. pants

INRD seguma novērtējums

1. NKI izvērtē mazāk nozīmīgu uzraudzīto iestāžu segumu šīs pamatnostādnes darbības jomā iekļautiem ienākumus nenesošiem riska darījumiem, pamatojoties uz summu, kas noteikta saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 47.c panta 1. punkta a) apakšpunktu, to lasot saistībā ar 47.c panta 2., 3. un 4. punktu.

2. Nosakot mazāk nozīmīgu uzraudzīto subjektu seguma summas, kas jāizvērtē attiecībā pret 1. punktā norādīto summu, NKI ņem vērā Regulas (ES) Nr. 575/2013 47.c panta 1. punkta b) apakšpunkta i)–vi) punktā uzskaitītos posteņus.

6. pants

Izmantošana uzraudzības procesā

1. NKI izmanto rezultātus, kas gūti, izvērtējot mazāk nozīmīgu uzraudzīto iestāžu segumu šīs pamatnostādnes darbības jomā iekļautiem ienākumus nenesošiem riska darījumiem, kā daļu no uzraudzības pārbaudes un novērtēšanas procesa, kas minēts Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2013/36/ES ([6]) 97. pantā.

2. Ja NKI pēc tam, kad tā pienācīgi izvērtējusi īpašos apstākļus, ko uzrāda mazāk nozīmīga uzraudzītā iestāde, konstatē, ka šīs pamatnostādnes darbības jomā iekļauto ienākumus nenesošo riska darījumu segums ir nepietiekams, tā apsver uzraudzības pasākuma pieņemšanu, pamatojoties uz nacionālajiem tiesību aktiem, ar ko transponē Direktīvas 2013/36/ES 104. pantu, vai līdzvērtīgām uzraudzības pilnvarām, kas pieejamas nacionālajos tiesību aktos.

7. pants

Pārskatu sniegšanas prasības

1. Lai veiktu 5. pantā aprakstīto novērtējumu, NKI pieprasa mazāk nozīmīgām uzraudzītajām iestādēm sniegt detalizētus datus par to šīs pamatnostādnes darbības jomā iekļauto ienākumus nenesošo riska darījumu segumu attiecībā uz katru pārskata atsauces datumu.

2. ECB sadarbībā ar NKI izstrādā veidnes, kas izmantojamas 1. punktā minētajai pārskatu sniegšanai.

3. Informāciju, kas minēta 1. punktā un ko NKI iesniegušas mazāk nozīmīgas uzraudzītās iestādes, NKI sniedz ECB, kura to izmanto savu pārraudzības pilnvaru ietvaros.

([6]) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2013/36/ES (2013. gada 26. jūnijs) par piekļuvi kredītiestāžu darbībai un kredītiestāžu prudenciālo uzraudzību, ar ko groza Direktīvu 2002/87/EK un atceļ Direktīvas 2006/48/EK un 2006/49/EK (OV L 176, 27.6.2013., 338. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2013/36/oj).

8. pants

Pārejas noteikumi

1. NKI izvērtē INRD segumu saskaņā ar šīs pamatnostādnes 5. pantu, sākot ar 2028. gada 31. decembra pārskata atsauces datumu.

2. Pirmajiem trim pārskata atsauces datumiem pēc tam, kad šī pamatnostādne paziņota NKI, izņēmuma kārtā piemēro šādus noteikumus:

a) lai novērtētu 5. panta 1. punktā minēto INRD segumu, 2025. gada 31. decembra pārskata atsauces datumam

   i) Regulas (ES) Nr. 575/2013 47.c panta 2. punkta b) apakšpunktā norādīto koeficientu aizstāj ar koeficientu 0,60;

   ii) Regulas (ES) Nr. 575/2013 47.c panta 3. punkta d)–i) apakšpunktos norādītos koeficientus aizstāj ar koeficientu 0,60;

   iii) Regulas (ES) Nr. 575/2013 47.c panta 4. punkta b) apakšpunktā norādīto koeficientu 1 aizstāj ar koeficientu 0,60;

b) lai novērtētu 5. panta 1. punktā minēto INRD segumu, 2026. gada 31. decembra pārskata atsauces datumam

   i) Regulas (ES) Nr. 575/2013 47.c panta 2. punkta b) apakšpunktā norādīto koeficientu aizstāj ar koeficientu 0,70;

   ii) Regulas (ES) Nr. 575/2013 47.c panta 3. punkta e)–i) apakšpunktos norādītos koeficientus aizstāj ar koeficientu 0,70;

   iii) Regulas (ES) Nr. 575/2013 47.c panta 4. punkta b) apakšpunktā norādīto koeficientu 1 aizstāj ar koeficientu 0,70;

c) lai novērtētu 5. panta 1. punktā minēto INRD segumu, 2027. gada 31. decembra pārskata atsauces datumam

   i) Regulas (ES) Nr. 575/2013 47.c panta 2. punkta b) apakšpunktā norādīto koeficientu aizstāj ar koeficientu 0,80;

   ii) Regulas (ES) Nr. 575/2013 47.c panta 3. punkta g)–i) apakšpunktos norādītos koeficientus aizstāj ar koeficientu 0,80;

   iii) Regulas (ES) Nr. 575/2013 47.c panta 4. punkta b) apakšpunktā norādīto koeficientu 1 aizstāj ar koeficientu 0,80.

3. Atkāpjoties no šīs pamatnostādnes 6. panta, attiecībā uz pirmo pārskata atsauces datumu pēc šīs pamatnostādnes paziņošanas NKI tās var nolemt uzraudzības pārbaudes un novērtēšanas procesā neizmantot mazāk nozīmīgu uzraudzīto iestāžu seguma novērtējuma rezultātus attiecībā uz ienākumus nenesošiem riska darījumiem.

9. pants

Stāšanās spēkā

Šī pamatnostādne stājas spēkā dienā, kurā to paziņo iesaistīto dalībvalstu NKI.

10. pants

Adresāti

Šī pamatnostādne ir adresēta iesaistīto dalībvalstu NKI un ECB.

Frankfurtē pie Mainas, 2025. gada 10. decembrī

ECB Padomes vārdā –
ECB priekšsēdētāja
Christine LAGARDE